



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Horologivm Sacerdotale Sacerdotibus tam Ecclesiasticis,
quàm Religiosis, præsertim Neomystis Ordinem diei, &
praxes indicans Opera quotidiana exactè, sanctéque
obeundi**

Dirckinck, Johann

Coloniæ, 1690

Relaxatio Animi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50863](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50863)

Oremus.

DEUS qui pro nobis Filium tuum Crucis patibulum subire voluisti, ut inimici ad nos expelleres potestatem; concedenobis famulatus, ut resurrectionis gratiam consequamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

RELAXATIO ANIMI.

Cum à mensa statim graves seriosque labores aut studia resumere, sanitati viribusque corporis: & animi non conducatur; relaxatio nonnulla adhiberi potest, quae animis jugiter studiis, precibusque occupatis, non minus necessaria saepe est, quam civibus corporibus: Ab Aristotele L. 1. Rhet. c. 38. enumerantur haec: relaxatio, intermissio, ludii, quies. Ordinariè magis convenit quies cum aliquo colloquio jucundè pio, & piè jucundo; & erit relaxatio, honesta, utilis & amena.

I. Finis Relaxationis.

II. Finis ad quem recreatio animi dirigenda est, nova alacritas & robur ad labores mentis & studia peragenda ad maiorem Dei gloriam. II. Mutua inflammatio

matio in spiritu; charitatis fraterna con-
servatio; in servitio divino letitia. III.
Zeli animarum excitatio, rerum spiritua-
lium major cognitio, & acquisitio. habi-
tus cum proximo colloquia. Spiritualia
miscendi.

II. Materia Colloquii.

RES quae adducuntur in Colloquium sine
bona. I. Quoad substantiam; ut sunt
res omnes piae, coelestes & divinae. II. Vel bo-
nae ex fine, ut sunt adiaphora seu indiffe-
rentia, bona intentione prolata. III. Eae
bonae quoad modum; ut eae quae par est. cau-
telâ, modestiâ, reverentiâ, serenitate, mo-
deratione vocis ac corporis totius composi-
tione. proferantur. Hujusmodi praecipuae
sunt. I. Mystera Fidei, beneficia divina,
iusta Dei iudicia, opera naturae, gratiae,
gloria, premia & supplicia. 2. Exemplar
varia & specula omnis perfectionis, dicta,
facta, cogitata ex vita Christi, B. V. San-
ctorum, aliarumque personarum Illustrium.
3. Media ad triplicem viam perfectionis
spectantia, industria & praxes vitia ex-
stirpandi, virtutes inserendi, & in omni
perfectione proficiendi.

III. Mea-

III. Media obtinendi loquelam Spiritualem.

PRimum est. Solida rerum diuinarum meditatio. II. Multa sacra scriptura & librorum asceticorum lectio. III. Sedula in concionibus & lectione mensa attentio. IV. Crebra doni lingue spiritualis petitio. V. Solers annotatio, & preparatio ad pia colloquia: si enim Filii huius seculi aduersaria conficiant siluam rerum curiosarum conquirant, ad facundè disserere de re quavis mundana differendum; quidni Sacerdotes & Religiosi, tanquam Filii lucis, Filiis seculi non cedant in industriis spiritus & eterna salutis? VI. Ante omnia verò iuvabit intimus ardor rerum spiritualium, & fervens proprii alieniq; profectus in spiritu desiderium: nam ut Salvator ait: Ex abundantia cordis os loquitur. Matth. 12. Et hoc quisq; ructat quod bibit: atque ut D. Prosper feribit: Hoc loquuntur quique quod diligunt, & delectabiliter audiunt, quod assiduis cogitationibus volunt. lib. 3. de vit. contempl. c. 6. VII. Denique plurimum confert continua exercitatio. Fabricando fabri simus.

IV. Ex-

IV. Exempla Sanctorum
jucundè colloquentium.

Sermo vester, monet S. Paulus ad Coloss.
4. semper in gratia sale sit conditus.
Idest non sit insulsus & insipidus, sed sa-
pidus & gratiosus, jucundè prudens, &
prudenter jucundus. Magister hac in ar-
te excelluit Christus Dominus: quàm a-
menais, quàm sancta & divina colloquia
cum Matre sua beatissima, & S. Josepho
in Nazareth miscuerit? quàm multa &
admiranda eis revelaverit? quàm ineffa-
bili sermonis dulcedine eos recreaverit?
quàm amabili divinae charitatis flammâ
eos succenderit? Magistrum hunc imitati
sancti Discipuli. S. Antonius Abbas ma-
ximè gratiosus erat in colloquiis, ut re-
fert Nicephorus: l. 8. c. 40. S. Basilius
erat in cœtibus jucundus, festivus in nar-
rando, argutus in jocando, ut scribit S.
Gregorius Naziansenus Orat. 20. n. 95.
De Thoma Moro testatur vitæ Scriptor
Thomas Stapletonus: ut vir erat pruden-
tiâ suavis, moribus severus, consilio al-
tus; ita quoque erat in vitæ conversatio-
ne mirè suavis, lepidus & facetus. S. Igna-
tius

tius

472 HOROLOGIUM
vini Lojola, ut narrat Maffei l. 3. ult.
c. 12. Remissionis causâ de rebus haud ita
sevis, mo' estisve sermones habebat iucun-
dos. Similiter S. Martinus Ep. & alii com-
plures. Hos imitari conare.

V. Quinque Fontes dulcedinis & iu-
cunditatis in colloquiis adhibendi.

NUnquid fons de eodem foramine ema-
nat dulcem & amarâ aquam, quare
S. Iacobus Ep. c. 4. ? In ore hominis id pro
dolor! crebrò nimis accidit, dum iam dul-
cia, Deo, proximoq; grata, iam amara &
ingrata depromit. Id verò ne tibi contin-
gat aperi sequentes fontes dulcedinis, a-
maritudinis claudere.

I. Tractatio rerum spiritualium de cœ-
lò, & cœlestibus; de vita Christi & San-
ctorum dulcis est; non quidem mundanis,
instar febricitantium, palatum infectum
habentibus, quibus hoc mel, amarum vi-
detur absynthium; sed Sacerdotibus piis
& Religiosis, qui gustarunt, quàm suavis
sit Dominus De dilectis dulce loqui.

II. Varietas delectat, & rerum, & per-
sonarum quibuscum sermocinamur: Hinc
ne

in eandem orambem sapius reuocuas: ne
cum iisdem semper agas, ut particularis
amicitia suspicionem effugias. Neque iis-
dem de rebus, nec in omni tempore, nec
similiter delectamur, inquit Tullius L. 1.
Officiorum.

III. Recreat interrogandi, respondendi,
vicissitudo in colloquio. Vnde ne nimi-
um sermonem protrahas, aut concionato-
rem agas; audi quoque libenter alios. Si
collocutiones, questiones & responsiones
prudenter, & sodalium ingenii, moribus,
audis accommodatae sint, iucunditatem
admirabilem adferunt.

IV. Delectat quoque in tempore hone-
storum, religiosorumque iocorum ac face-
liarum prolatio, quae prudentiam moderetur
& virtus regat; à S. Thoma dicta iucun-
ditas, ab aliis urbanitas, à Graecis Eus-
trapias.

V. Exhilarat denique & excitat suo
tempore & loco iucunditas à musico con-
centu orta. Musica latificat cor. Eccli. 40.
Praesertim pie sanctaeque cantiones & affe-
ctuose melodiae, ad quas hortatur Apосто-
lus ad Ephes. 5. Loquentes vobismet ipsis in
Psalmis

Psalmis

psalmis, & hymnis & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Deo.

VI. Quini Fontes amaritudinis à Colloquiis proferibendi.

I. *Utianda in conversatione humana, tetrica morositas, seu rusticitas: quam explicat Aristoteles, inquit: Qui autem neque ipsi quidquam ridiculi dicunt, neque alios dicentes a quo animo patiuntur, rustici ac duri sunt. Itaque in voce, vultu, gestu, & totius corporis compositione, non inordinata tristitia, sed spiritualis letitia, non mundana levitas, sed maturae gravitas & sacerdotalis modestiae splendat. Caveant hinc sibi Melancholici, & saltem libenter amena audiant ab aliis, gaudeantque quod alii latentur, nec inuideant, aut honestam voluptatem ab urbanitate fluentem impediant.*

II. *Cavenda contentio & altercatio, quae nihil amariius, utpote quae omnem sermonis suavitatem corrumpit. Hinc recte monet S. Ambrosius L. 1. off. c. 22. Absit pertinax in familiari sermone contentio: tollit enim pacem, concordiam, & socialem*

cialem amorem fraternitatis. Vitandi igitur omnes inordinati motus animi, ut impatientia, superbia, contemptus aliorum, invidia, temeraria suspicio, item interpellatio, reprehensio, correctio, extenuatio, &c. Si tamen contraria fueris sententia, licebit rationes modeste proferre, non victoria reportanda. sed veritatis indaganda aut illustranda amore: licebit etiam discursus promovendi gratia nonnulla opponere. Dic aliquid contra, ut duo simus, dicebat Assentatori in omnibus assentienti Seneca l. 3. de ira.

III. Eliminanda quoque è recreatione disputationes speculativa de rebus subtilissimis, sive nature, sive artis, sive etiam divinitatis: qui animos studiis fatigatos, amplius fatigant, & intendunt, quos relaxare oporteret.

IV. Proscribendi ab animi relaxatione sales ac joci illiberales, ironia pungentes, ac sarcasmi mordentes: licet enim per hac risus excitetur; is tamen qui pungitur loco jucunditatis, amarorem sentit.

V. Denique excludendum quidquid familiare colloquium injucundum redde-

re

re potest sive in factis, sive in dictis. Veluti
 in factis immodestia, levitas, clamor, ca-
 chinnus, singularitas, solitudo. In verbis
 adulatio, laus propria, narratio proprio-
 rum gestorum ad satietatem audientium,
 scurrilitas, nimis effusa letitia, nimia in
 loquendo libertas. Postremò non nimium
 relaxatio protrahatur, omnium enim re-
 rum satietas est & tedium; sicut in com-
 diis, venationibus, sessionibus, ambula-
 tionibus ita & in colloquiis.

VII. De aliis recreationibus & Ludis.

Ludus triplex est. I. Totus pendens à for-
 tuna. II. Totus pendens ab industria.
 III. Mixtus. Lusus tria jucundum red-
 dunt, quies à seriis, propensio ad lulum, &
 victoriam. Ludus honestus modestusq; ni-
 hil peccati scandalive continens, Clericis
 Religiosisq; denegandus non est: nam sine
 eo manca, ab omni hominum genere re-
 creatio existimatur.

I. Ludus totus pendens à fortuna est
 alearum, qui Clericis & Religiosis per va-
 rias leges pontificias & synodales prohibi-
 tus est. II.

II. Ludus totus pendens ab industria
 & arte est lusus latrunculorum seu scac-
 chorum? qui cum caput & ingenium con-
 ditione studiorum fessum amplius fatiget,
 à recreatione ablegatur à multis, cum Ca-
 jetano Card. 22. q. 16. scribente: Lusus
 quanto magis industrius, tanto minus
 quieti rationis sensuumq; convenit: ideo
 absolute loquendo ludus scacchorum pessi-
 mus est in ordine ad finem ludi.

III. Ludus mixtus est, trudiolorum,
 quibus in mensa panno strata globuli ebur-
 nei per portam trudendo mittuntur: item
 spheristerii, pile & alii, partim ab indus-
 tria partim à fortuna pendentes, & mo-
 tum aliquem corporis adjunctum habentes,
 ab quom tanquam valetudini tuende sa-
 lutares à Celso Galenoq; judicantur.

IV. Observanda leges ludi: nec animus
 nimium immergendus: vitanda contentio:
 imitandusq; Theodosius Gothorum Rex de
 quo ludente scribit Sidonius: Patienter
 expectat, in bonis jactibus tacet, in malis
 ridet in neutris irascitur, in utrisque phi-
 losophatur. l. 2. c. 2. de agric.

V. Ad extremum arcenda à ludis
 chorea

chorea & saltus praesertim cum altero sexu, quae vel maxime Clericos, & Religiosos dedecent, nec sine Laicorum scandalo instituuntur. S. Franciscus Salesius in Introductione ad vitam devotam scribit, choreas fungis similes esse, inter quos, qui videntur meliores non hilum valent. Ordinariè enim comitantur vanitas, luxus, inepta letitia, profusio, compotatio, amor, nox periculosi sanè consilarii, & magistri perversi: hinc, nisi cadere velis in hoc lubrico, memor fragilitatis tuae toties impugnata, utinam invicta, ista fuge.

H O R A I.

Examen Particulare.

Præclara methodus exstirpandi vitia & virtutes inserendi est Examen particulare à S. P. Ignatio exactè traditum in Libello Exercitiorum; quod non veluti generale omnia simul vitia persequitur, sed unum particulare vitium, aut partem illius expugnandam, aut virtutem aliquam acquirendam, aut actionem ordinariam reformandam suscipit: faciliùs enim hostes vincit, qui successivè, quàm qui omnes simul aggreditur.

Praxis